

تعیین مناسبترین تیمار اکسینی برای القای ریشه‌زایی در ریزقلمه‌های رقم زیتون دزفول

علی وطن‌پور ازغندی (۱)، آزاده ایران‌نژاد (۲)، اشرف نانکلی (۳)، محمود عظیمی (۴)، فریدون

عجم‌گرد (۵) و صغری خوشکام (۶)

۱- عضو هیئت علمی پژوهشکده بیوتکنولوژی کشاورزی، کرج، ۲- کارشناس پژوهشکده بیوتکنولوژی کشاورزی، ۳- عضو هیئت علمی موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر، ۴- عضو هیئت علمی ایستگاه تحقیقات زیتون طارم، ۵- عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات صفی‌آباد دزفول، ۶- کارشناس دفتر تولید نهال معاونت تولیدات گیاهی وزارت جهاد کشاورزی

این پژوهش به منظور دستیابی به حداکثر ریشه‌زایی در ریزقلمه‌های تولید شده از مرحله شاخه‌افزایی در یکی از ارقام مهم زیتون روغنی کشور (دزفول) جهت ریزازدیادی تجاری آن در بخش کشت بافت و انتقال ژن پژوهشکده بیوتکنولوژی کشاورزی در طول سال‌های ۱۳۸۶ و ۸۷ صورت گرفت. تاثیر ده تیمار هورمونی شامل غلظت‌های مختلف ایندول بوتریک اسید (IBA) و نفتالین استیک اسید (NAA) به تنهایی و یا توأم با یکدیگر در محیط ریشه‌زایی زیتون (OMr) بر درصد ریشه‌زایی، میزان تولید کالوس در قاعده ریزقلمه و شاخص کیفی رشد گیاهچه‌های تولیدی در زمان‌های ۲ و ۴ هفته پس از کشت ارزیابی شد و نتایج حاصل از تیمارهای مختلف با استفاده از نرم‌افزار SAS مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت. میانگین‌ها با استفاده از روش چند دامنه‌ای دانکن در سطح ۰.۵٪ مقایسه شدند. از طرح آماری کاملاً تصادفی با حداقل ۷ تکرار (ظرف کشت) و در هر تکرار ۵ ریزقلمه استفاده شد. نتایج نشان داد که تیمارهای هورمونی اثرات بسیار معنی‌داری بر درصد ریشه‌زایی، میزان تولید کالوس و شاخص کیفیت رشد گیاهچه‌ها داشتند. دو هفته پس از کاشت بالاترین درصد ریشه‌زایی (۶۱/۷۶٪) مربوط به تیمار ۲/۵ میلی‌گرم در لیتر IBA + ۰/۵ میلی‌گرم در لیتر NAA بود، در حالیکه حداکثر ریشه‌زایی (۸۵/۷۱٪) چهار هفته پس از کاشت و در تیمار ۲/۵ میلی‌گرم در لیتر IBA به همراه ۲/۵ میلی‌گرم در لیتر NAA مشاهده شد و بعد از آن (۸۲/۸۶٪) در تیمار ۱۰ میلی‌گرم در لیتر IBA به تنهایی بدست آمد. اثر این دو تیمار در آزمایش دیگری به همراه دو ماده ژل‌کننده محیط کشت شامل آگار (۷ گرم در لیتر) و ژلرایت (۴ گرم در لیتر) مورد بررسی مجدد قرار گرفت و نتایج موید برتری تیمار ۲/۵ میلی‌گرم در لیتر IBA + ۲/۵ میلی‌گرم در لیتر NAA در محیط OMr حاوی آگار بود.